

Mottagare:

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se
Dnr.: KN2024/00156

Remissinstans

Matfiskodlarna Sverige AB
wenche@matfiskodlarna.se

Synpunkter på Betänkandet Areella näringar vid vatten (SOU 2023:103)

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat rubricerad remiss för synpunkter (Dnr. KN2024/00156). Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 21 maj 2024.

Matfiskodlarna har vid framtagandet av synpunkter samarbetat med Svenskt vattenbruk och Sjömat ekonomiska förening samt De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige Ekonomisk Förening PO (nedan organisationerna).

Synpunkter

Organisationerna lämnar i det följande endast synpunkter på de delar i rubricerad remiss som berör vattenbruket och inte övriga areella näringar.

Vattenbruket är en framtidsnäring med en mycket stor potential att producera nyttig och hållbar mat och som kan skapa sysselsättning och tillväxt i hela landet, särskilt i landsbygdsområden. För att kunna utvecklas och växa i Sverige behöver branschen ges förutsättningar att så göra, och en viktig väg fram för att nå målen är att minska regelbördan och göra vattenbruket mer tillåtande i gällande regelverk. Utredningens förslag är en viktig pusselbit tillsammans med andra regellättnader som behöver genomföras och som även är i linje med bland annat Sveriges livsmedelsstrategi och strategin för svenskt vattenbruk med tillhörande handlingsplan.

Vattenbruket bör omfattas av undantagsbestämmelsen (7 kap. 16 § MB)

Organisationerna delar utredningens förslag om att vattenbruket ska omfattas av undantagsbestämmelserna och läggas till i föreslagen lydelse i 7 kap. 16 § miljöbalken.

Förslaget bör innebära en regelförenkling för framförallt mindre vattenbruksföretag och som idag inte ska tillståndsprövas enligt miljöbalken utan omfattas av anmälningsplikt. Som framkommer i utredningen tas hänsyn till strandskyddsfrågan inom ramarna för tillståndsprövningen där de större vattenbruksföretagens verksamheter tillåtlighetsprövas. När en vattenbruksverksamhet anmäler eller söker tillstånd enligt miljöbalken för sin verksamhet eller åtgärd görs även en prövning av lokaliseringen som sådan (2 kap. allmänna hänsynsreglerna, se särskilt 6 § lokaliseringsprincipen). Förslaget innebär att en dubbelprövning undviks.

Vattenbruket som näring faller väl in i samlingsbegreppet för areella näringar varför det är lämpligt att inkludera vattenbruket i undantagsbestämmelsen likt jordbruk, fiske, skogsbruk och renskötsel.

Förslaget innebär även att de olika tolkningar som görs idag av berörda myndigheter om vattenbruket faller inom ramarna för dagens undantagsbestämmelser eller inte tas bort. Det är inte rättssäkert att exempelvis en myndighet bedömer att vattenbruket utgör en del av fisket medan andra inte anser detta. Organisationerna anser att vattenbruket ska ses som och är en egen näring, vattenbruksnäringen är inte en del av fiskenäringen varför det är lämpligt att lägga till vattenbruket i undantagsbestämmelsen.

Organisationerna delar även utrednings resonemang kring gårdsbaserat vattenbruk, det är inte en terminolog som används och det saknas även definition för. Vattenbruk däremot finns det definitioner för i olika regelverk. Organisationerna delar bedömningen att det är av betydelse att det ska kopplas till och samordnas med det som föreslås i Fiske och vattenbruksutredningens delbetänkande (SOU 2023:74).

Vägledning kring tillämpningen bör tas fram

Organisationerna delar utredningens förslag om att ansvarig myndighet ska ta fram en vägledning om tillämpningen av undantagsbestämmelserna. Utredningen föreslår att Naturvårdsverket ska få uppdraget i samråd med andra myndigheter att ta fram vägledningen.

Organisationerna delar bedömningen att en vägledning kan i detta fall vara en bättre väg fram eftersom det skapar möjligheter att löpande uppdatera vägledningen utifrån exempelvis ny kunskap och erfarenheter som att rättspraxis utvecklas på området. Det bör rimligen ta längre tid att göra ändringar i en förordning eller myndighetsföreskrifter än att uppdatera en vägledning. De ekonomiska konsekvenserna bör även bli större om förordning eller myndighetsföreskrifter ska tas fram än att upprätta och löpande uppdatera en vägledning.

Nackdelen med en vägledning kan möjligen vara att om myndigheten av någon anledning inte genomför löpande uppdateringar av vägledningen kan den uppfattas som inaktuell mm. Men detta kan även ske med en reglering i lagstiftning.

Omsättningskravet justeras, men tas inte bort

Organisationerna delar utredningens förslag om justeringar av delar av omsättningskravet genom ett tillägg. Det är rimligt att näringen ska utgöra förvärvsverksamhet och förslaget bör underlätta särskilt för nystartade verksamheter eller säsongsbetonade verksamheter med oregelbunden inkomster. Uttrycket förvärvsverksamhet är även förenligt med vattenbruk som föreslås omfattas av undantagsbestämmelserna.

Organisationerna delar utredningens förslag om att hobbyverksamhet inte omfattas av undantagsbestämmelserna och bör därför finnas kvar.

Det funktionella kravet förtydligas

Organisationerna delar utredningens förslag om att i första hand förtydliga det funktionella kravet genom ett tillägg om termen *funktionellt samband*.

I andra hand kan en väg fram i syfte att skapa tydlighet att ge berörd myndighet i uppdrag att ta fram en vägledning i fråga om hur det funktionella kravet ska tillämpas. Det som möjligen talar för att välja andra hands alternativet är att en vägledning skapar möjligheter att löpande uppdatera vägledningen utifrån exempelvis ny kunskap och erfarenheter som att rättspraxis utvecklas på området. Det bör rimligen ta längre tid att göra ändringar i en förordning eller myndighetsföreskrifter än att uppdatera en vägledning. De ekonomiska konsekvenserna bör även bli större med en lagändring ska tas fram än att upprätta och löpande uppdatera en vägledning.

Nackdelen med vägledning kan möjligen vara att om myndigheten av någon anledning inte genomför löpande uppdateringar av vägledningen kan den uppfattas som inaktuell mm. Men detta kan även ske med en reglering i lagstiftning.

Ikraftträdande och uppföljning

Organisationerna noterar att föreslagna lagändringar ska träda i kraft den 1 september 2025. Vilket Organisationerna i sak inte har något att invända emot men om det är möjligt utifrån den processuella hanteringen av föreslagen efter remissförfarandet är det önskvärt att föreslagna lagändringar träder i kraft tidigare än så.

Organisationerna har inget i sak att invända emot förslaget att Naturvårdsverket ska följa upp och utvärdera effekterna av lagändringarna tre år efter ikraftträdande är bra. Men beaktat att det kan ta tid att se effekterna bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att även efter sex år efter ikraftträdande, därefter kan nytt beslut tas om det finns anledning att göra ytterligare en uppföljande utredning. Uppföljningen och utvärderingen bör även inkludera förslag på ytterligare åtgärder om Naturvårdsverket ser att de mål och effekter som önskas åstadkommas med föreslagna lagändringar inte uppnås.

Övriga synpunkter

Organisationerna noterar att ett särskilt yttrande har inlämnats av experten Thomas Lennartsson. Bland annat står i yttrandet att *” De argument som utredningen framför emot att inkludera fisketurism (miljöpåverkan, tillämpningssvårigheter och gränsdragningsproblem) är mer relevant för vattenbruk. Avtrycket av en fisketurismverksamhet är väsentligt mindre jämfört med de anläggningar/åtgärder som behövs för en vattenburks verksamhet”*.

Organisationerna noterar påhoppet på vattenbruket, och anser att resonemanget som förs är vagt. Fisketurism verksamhet likt annan verksamhet (jordbruk, fiske, skogsbruk, rennäring med flera) har en miljöpåverkan och avtrycket från fisketurism behöver inte alltid per automatik innebära en väsentligt mindre avtryck. Hur stort avtryck en verksamhet bidrar med beror av en rad olika faktorer som exempelvis valet av lokalisering, näringsverksamhetens omfattning och utformning med mera. Detta gäller för fisketurism som annan näringsverksamhet.

Utredningens förslag att inte inkludera fler näringar som exempelvis fisketurism eller gårdsbaserad fisketurism i undantagsbestämmelserna stöds av Organisationerna. Organisationerna noterar även att utredningen föreslagit att det bör införas ett nytt särskilt skäl till dispens för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden och här nämns exempelvis gårdsbaserad fisketurismverksamhet som skulle kunna anses vara en sådan småskalig förvärvsverksamhet.

Wenche Hansen VD Matfiskodlarna Sverige AB

Ingela Skärström ordförande , Svenskt vattenbruk och sjömat Ekonomiska Förening

Ola Öberg Ordförande, De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige Ekonomisk Förening PO